Kan vi stole på AI?

Hvem var Julius Rasmussen?

© WWW.HISTORIEFIDUSEN.DK -KAN VI STOLE PÅ AI? KOPIERING MÅ FINDE STED EFTER GÆLDENDE AFTALE MED COPYDAN.

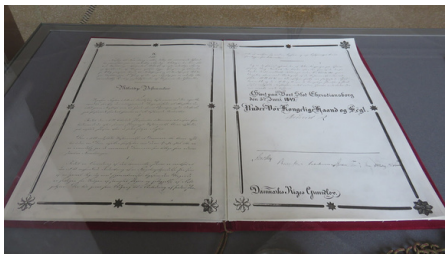

Kunstig intelligens kaldes også AI. Der findes mange forskellige former for AI. I denne opgave skal du arbejde med AI-sprogmodeller som fx ChatGPT, Gemini, Claude og SkoleGPT. De kan blandt andet svare på spørgsmål, skrive tekster og hjælpe med skoleopgaver.

Foto: AI-genereret billede fremstillet med ChatGPT (OpenAI), 2026.

Helt ærligt. Kender vi det ikke alle sammen? Vi har fået en opgave – fx af en gammel historielærer – og den er både kedelig og svær. Men måske kunne man lige få lidt hjælp fra kunstig intelligens? Og vupti! Så er opgaven løst hurtigere og bedre, end selv den klogeste ekspert kunne have gjort det. Smart og nemt, ikke? Men hov! Kan vi nu også stole på alt det, som AI fortæller os? Det er netop, hvad denne opgave blandt andet handler om.

Du skal først læse en faktatekst om en dramatisk periode i Danmarks historie. Derefter skal du lave et lille skuespil, hvor du undervejs skal bruge AI. Som sidste del skal du få AI til at lave en tegneserie. Men hvor god er AI egentlig til historie? Og kan vi stole på de oplysninger, vi får? Det skal du undersøge. Men først faktateksten.

Faktatekst

Danmark fik sin første grundlov den 5. juni 1849. Her ses en kopi af grundloven, som er udstillet på Christiansborg Slot i København, hvor Folketinget i dag holder til. Den originale grundlov opbevares i Rigsarkivet.

Foto: Kopi af Grundloven fra 1849, udstillet på Christiansborg Slot.

Fotograf: Commons Wikimedia.

I 1849 fik Danmark sin første grundlov. Kongen skulle ikke længere bestemme det hele alene, og danskerne fik mulighed for at vælge politikere til Rigsdagen (se side 4).

Men Danmark var langt fra et demokrati, som vi kender det i dag. Det var kun en mindre del af befolkningen, der havde stemmeret. Kvinder, samt fattige, der modtog hjælp fra det offentlige, og mænd under 30 år var blandt dem, der ikke måtte stemme.

Selvom der blev afholdt valg til Folketinget, havde kongen stadig stor magt. Det var nemlig kongen, der bestemte, hvem der skulle lede landets regering. Han kunne derfor udpege en regeringsleder, selvom flertallet i Folketinget var imod ham.

© WWW.HISTORIEFIDUSEN.DK -KAN VI STOLE PÅ AI? KOPIERING MÅ FINDE STED EFTER GÆLDENDE AFTALE MED COPYDAN.

Da Danmark fik sin grundlov i 1849, fandtes der ikke politiske partier, som vi kender dem i dag. De mænd, der blev valgt til Folketinget, stillede op som enkeltpersoner og ikke som medlemmer af et parti. Men efterhånden begyndte politikerne at samle sig i grupper, som havde fælles holdninger.

I 1870 blev partiet Det Forenede Venstre dannet. Partiet havde især støtte blandt bønderne, som ønskede mere politisk indflydelse. Venstre fik stadig større opbakning og fik i 1872 flertal i Folketinget.

Men kongen ønskede ikke at overlade regeringsmagten til Venstre. Han fortsatte derfor med at udpege regeringer, som havde støtte fra de konservative politikere.

J.B.S. Estrup var Danmarks regeringsleder i hele 19 år. Han var en magtfuld og omstridt politiker, der nægtede at bøje sig for Folketingets flertal.

Maleri: August Jerndorff (1895)

I 1875 udpegede kong Christian 9. godsejeren J.B.S. Estrup til regeringsleder. Estrup var konservativ og havde især støtte blandt landets rigeste borgere og godsejere.

De konservative samlede sig i partiet Højre som modvægt til Venstre. Fra 1881 fik Højre lokale foreninger, og i 1883 fik partiet en fælles organisation for hele landet.

Konflikten mellem Estrups regering og Venstres flertal i Folketinget udviklede sig til en langvarig kamp om magten. Venstre forsøgte at presse Estrup ved at stemme nej til regeringens lovforslag og nægte at godkende statens budget. Men Estrup ville ikke give efter. Han sendte Rigsdagen hjem, så politikerne ikke længere var samlet.

© WWW.HISTORIEFIDUSEN.DK -KAN VI STOLE PÅ AI? KOPIERING MÅ FINDE STED EFTER GÆLDENDE AFTALE MED COPYDAN.

Grundloven tillod provisoriske love, når Rigsdagen ikke var samlet. Det var midlertidige love, som Estrup indførte med kongens støtte uden Folketingets godkendelse. På den måde styrede regeringen statens økonomi uden om Folketingets flertal fra 1885 til 1894.

I dag ville vi kalde denne måde at regere på udemokratisk. Men dengang kunne kongen beholde en regering, selvom flertallet i Folketinget var imod den. Derfor kunne Estrup fortsætte som regeringsleder trods modstanden.

Danmark var ikke et land i harmoni. Mange var vrede over, at Estrup regerede uden om Folketingets flertal. Kampen om magten foregik ikke længere kun gennem taler og afstemninger. Der blev holdt store protestmøder, og nogle af regeringens modstandere begyndte at skaffe våben.

Mange steder i Danmark dannede Venstrefolk riffelforeninger, hvor de skaffede våben og øvede skydning som led i modstanden mod Estrup. Der fandtes også skytteforeninger, som trænede skydning for at kunne forsvare landet. Her ses Amagerlands Skytteforening foran Ny Kro omkring 1887.

Foto: Julius Kjergaard / Tårnby Stads- og Lokalarkiv, B1612.

Der fandtes allerede skytteforeninger, hvor mænd øvede sig i at skyde for at kunne forsvare Danmark. Nu opstod der også riffelforeninger, som var en del af modstanden mod Estrup. Her skaffede medlemmerne våben og trænede skydning. Estrup frygtede, at konflikten kunne udvikle sig til et væbnet oprør. Derfor indførte regeringen *Riffelloven den 5. maj 1885*. Den begrænsede mulighederne for at anskaffe og bruge våben. Loven ramte både riffelforeningerne og de almindelige skytteforeninger.

Den 21. oktober 1885 forsøgte en ung mand, der støttede Venstre, at skyde Estrup uden for hans bolig i København. Estrup slap uskadt, og den unge mand blev anholdt. Venstres ledere tog afstand fra attentatet og fordømte handlingen.

© WWW.HISTORIEFIDUSEN.DK -KAN VI STOLE PÅ AI? KOPIERING MÅ FINDE STED EFTER GÆLDENDE AFTALE MED COPYDAN.

De blå gendarmer var et militært korps, som skulle hjælpe politiet med at holde ro og orden. På Brønderslev Marked den 6. september 1886 kom gendarmerne i et voldsomt slagsmål med markedsgæster. Uroen begyndte, da en gendarm anholdt en beruset mand. Folk blandede sig, og det udviklede sig til kamp med stokke, sten og sabler. Episoden blev kendt som "Slaget på Brønderslev Marked". Korpset blev nedlagt i 1894 som led i en politisk aftale.

Maleri: Frants Henningsen: Vandrebogen efterses, 1890.

Fordyb dig

Du kan blive klogere på de blå gendarmer og slaget i Brønderslev ved at lytte til denne podcast.

Attentatet fik regeringen til at øge kontrollen med befolkningen. Den 27. oktober 1885 oprettede den et særligt militært korps, som blev kendt som de blå gendarmer på grund af deres blå uniformer. Gendarmerne skulle hjælpe politiet med at holde ro og orden. Men mange af Estrups modstandere mente, at regeringen brugte dem til at skræmme folk fra at protestere.

Efter mange års konflikt begyndte nogle politikere fra Højre og Venstre at søge et samarbejde. De ville finde løsninger gennem forhandlinger i stedet for at fortsætte uenighederne. Også i Højre mente flere, at Estrup var blevet for egenrådig – altså at han holdt for fast på at bestemme selv.

I 1894 blev parterne enige om en aftale om statens økonomi. Nu kunne Folketinget og Landstinget igen vedtage et fælles budget, og årene med provisoriske finanslove sluttede. For politikerne bag aftalen var det også vigtigt, at Estrup overlod pladsen til en regeringsleder, som var mere villig til at samarbejde. Den 7. august 1894 gik han af efter 19 år ved magten.

På side 3 ses August Jerndorffs portræt af Estrup fra 1895. Estrup ser bestemt ikke tilfreds ud – som om han stadig var sur over, at have måttet overlade magten til en anden.

Estrups afgang betød ikke, at Venstre overtog regeringen. Kongen udpegede endnu en regeringsleder fra Højre. Spørgsmålet om, hvem der skulle bestemme over regeringsmagten, var derfor stadig ikke løst.

© WWW.HISTORIEFIDUSEN.DK -KAN VI STOLE PÅ AI? KOPIERING MÅ FINDE STED EFTER GÆLDENDE AFTALE MED COPYDAN.

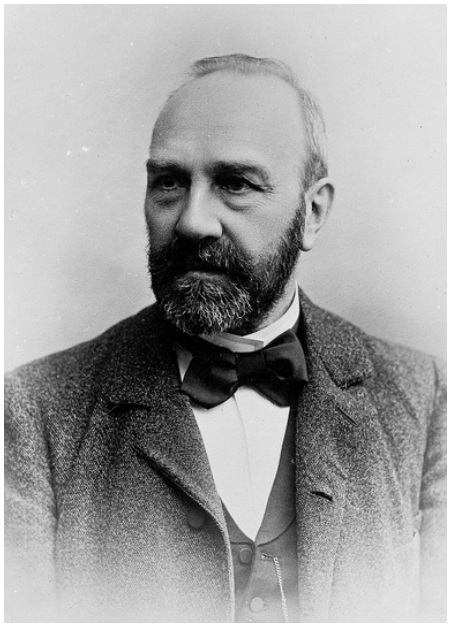

Højre på vej til Folketinget efter valget i 1901. Partiet havde kun otte medlemmer tilbage – så hele gruppen kunne være i én hestevogn! Satiretegningen gør grin med Højres store valgnederlag.

Alfred Schmidt: "Højre paa Vej til Folketinget", Klods-Hans, nr. 52, 29. september 1901. Via Internet Archive.

Ved folketingsvalget i 1901 led Højre et stort nederlag. Partiet fik kun otte pladser i Folketinget. Selv arbejdernes parti, Socialdemokratiet, var nu større end Højre med 14 pladser – men det er en helt anden historie.

Venstre fik derimod 76 af de 114 pladser og havde dermed et klart flertal. Derfor blev det sværere for kongen at holde Venstre uden for regeringen. Selv indflydelsesrige konservative anbefalede ham nu at lade Venstre komme til magten.

Den 24. juli 1901 gav kongen efter. Han udpegede den første regering fra Venstre med J.H. Deuntzer som regeringsleder. Hans titel var dengang konseils-præsident – det, vi i dag kalder statsminister.

J.H. Deuntzer blev Danmarks første regeringsleder fra Venstre ved Systemskiftet i 1901.

Fotograf: Commons Wikimedia.

Begivenheden blev kendt som **Systemskiftet**. Nu blev princippet, at en regering ikke måtte have et flertal i Folketinget imod sig. Det kaldes *parlamentarisme*. Kongen kunne altså ikke længere holde en regering ved magten imod Folketingets flertal, sådan som han havde gjort med Estrup.

Med Systemskiftet i 1901 fik de folkevalgte den afgørende indflydelse på, hvem der kunne regere landet. Danmark var dermed kommet et stort skridt nærmere et demokrati som det, vi kender i dag.

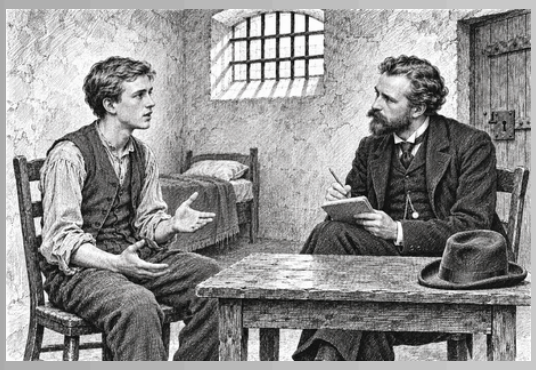
Men kampen for demokrati var ikke slut. Kvinder og tjenestefolk uden egen husstand havde stadig ikke stemmeret til Folketinget. Det fik de først med den nye grundlov i 1915. Det danske demokrati blev altså ikke skabt på én dag, men udviklede sig gennem mange års kamp om magt og rettigheder.

© WWW.HISTORIEFIDUSEN.DK -KAN VI STOLE PÅ AI? KOPIERING MÅ FINDE STED EFTER GÆLDENDE AFTALE MED COPYDAN.

Nu har I læst om kampen om magten i Danmark. På side 4 læste I blandt andet, at en ung mand forsøgte at skyde regeringslederen Estrup i 1885. Men hvem var han, og hvorfor gjorde han det? Den unge mand hed Julius Rasmussen. Ham skal I nu undersøge ved hjælp af AI og bringe til live i et lille skuespil. Sådan gør I:

1. Undersøg Julius Rasmussen: Arbejd to og to. Brug kun AI, fx ChatGPT, Gemini, Claude eller SkoleGPT. Undersøg fx, hvornår han blev født, hans baggrund, hvilket parti han støttede, hans grunde til at skyde Estrup og selve attentatforsøget.

2. Lav et interview: Skriv sammen 6–8 spørgsmål, og bed AI om at lave svarene, som om den var Julius Rasmussen. Svarene skal være i jeg-form.

Den ene af jer spiller journalist, som besøger Julius i fængslet kort efter attentatforsøget. Den anden spiller Julius. Læs AI's svar sammen, og tilpas dem, så de er gode at sige højt.

3. Øv og vis:
Interviewet skal vare 3–5 minutter og vises for klassen. Gem jeres prompts og AI's svar.

Sidste opgave: Bed den AI, I har brugt, om at lave en tegneserie om Julius Rasmussens liv – hvis den kan.

Mens AI genererer tegneserien, skal I læse om Julius i det digitale leksikon Lex.dk. Søg på *Lex.dk Julius Rasmussen*. På Lex.dk er indholdet skrevet og tjekket af danske forskere og eksperter. Derfor er Lex.dk en god og troværdig kilde at bruge.

Undersøg både jeres egen tegneserie og den AI-genererede tegneserie på næste side. Læs teksterne, se grundigt på billederne, og sammenlign med oplysningerne på Lex.dk. Er tegneserierne historisk korrekte?

© WWW.HISTORIEFIDUSEN.DK -KAN VI STOLE PÅ AI? KOPIERING MÅ FINDE STED EFTER GÆLDENDE AFTALE MED COPYDAN.

Julius Rasmussen
– attentatmanden fra 1885

Historien om
Julius Rasmussen, den unge typograf,
der den 21. oktober 1885 forsøgte at
dræbe konseils- præsident
J.B.S. Estrup.

Efterspil.

Julius Rasmussen levede senere et mere tilbagetrukket liv, men hans attentat mod Estrup gjorde ham til et kendt navn i tidens politiske kamp.

Han stod for mange som et symbol på den stærke modstand mod Estrups styre – og på, hvor dybt striden om Danmarksdemokrati delte landet.

© WWW.HISTORIEFIDUSEN.DK -KAN VI STOLE PÅ AI? KOPIERING MÅ FINDE STED EFTER GÆLDENDE AFTALE MED COPYDAN.